

PARLAMENT DE CATALUNYA

REGISTRE

24 MAR 2023

116312

343-00079/13

A LA MESA DE LA COMISSIÓ DE JUSTÍCIA 343-00080/13

APORTACIÓ ESCRITA DE ASSOCIACIÓ PRO MEMÒRIA ALS IMMOLATS PER LA LLIBERTAT A CATALUNYA AMB RELACIÓ AL PROJECTE DE LLEI DE MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA (TRAM. 343-00079/13 I 343-00080/13).

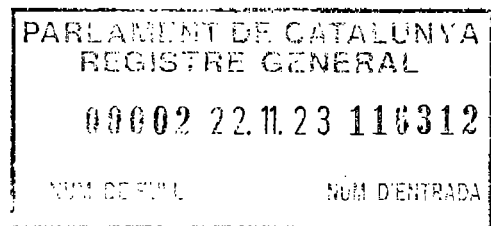
**ASSOCIACIÓ PRO-MEMÒRIA ALS IMMOLATS
PER LA LLIBERTAT A CATALUNYA 1976**

Distinció Cívica, Ajuntament de Mollet, 2006
Creu de Sant Jordi, Generalitat de Catalunya, 2008

UNA LLEI PER A LES VÍCTIMES DE LA VIOLÈNCIA I LA REPRESSIÓ FRANQUISTA
-Reflexions i aportacions sobre *Memòria Democràtica i Justícia Transicional*

Contingut

1. Presentació de l'associació, pàg. 2
2. Agraïments, pàg. 7
3. Consideracions, pàg. 10
4. Propostes i reflexions sobre el projecte de llei i l'articulat, pàg. 17
5. Conclusions finals, pàg. 31
6. Dades de contacte, pàg. 37

1. PRESENTACIÓ DE L'ASSOCIACIÓ

*Associació Pro-Memòria als Immolats per la Llibertat a Catalunya.
De les reivindicacions del passat a les reivindicacions del present*

La trajectòria de 1976 a 2023

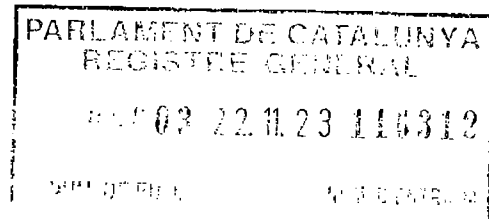
La nostra associació va néixer de la voluntat de filles i fills de víctimes de la repressió franquista.

Es va iniciar, en la clandestinitat, el 1976, com una reivindicació, com una lluita per **poder dignificar el lloc on havien inhumat les 1.717 persones executades a Barcelona entre 1939 i 1952** -gairebé la meitat de les persones executades a Catalunya- i tenir un espai digne, per homenatjar-les i, també, per homenatjar a totes les víctimes de la violència i la repressió franquista.

Avui, veiem que era una lluita ciutadana que reivindicava el **dret a la Memòria** i que, reivindicant aquest dret per a les *víctimes de greus violacions de Drets Humans*, promovia el coneixement i l'observança d'aquests drets, que promovia els principis de la **Justícia Transicional de Veritat, Justícia, Reparació i Garanties de No Repetició** i, en definitiva, que promovia, també, la **Memòria** com **un bé comú de la Democràcia...**

Malauradament, avui també veiem, però, que segueix sent necessària, 84 anys després d'acabada la *Guerra d'Espanya* i 48 anys després de la mort del dictador.

Una reivindicació, una lluita que, amb molts esforços i decepcions va aconseguir que **una fossa comuna esdevingués un Espai de Memòria**, on, cada any, homenatgem les persones executades a Barcelona -gairebé totes al **Camp de la Bota**- i a totes les víctimes de la violència i la repressió franquista i en la que seguim reivindicant els principis de **Justícia Transicional de Veritat, Justícia,**

Reparació i Garanties de No Repetició.

Com exemples de la necessitat de seguir reivindicant, de seguir lluitant, podem esmentar la constatació que el poder del franquisme segueix viu i impune i, també, podem esmentar altres casos com, per exemple, el què està passant al **Cementiri de l'Almudena a Madrid** (o abans, amb la desaparició de la presó de Carabanchel) o ara a la **Comissària de Via Laietana a Barcelona...**

Exemples de la **voluntat d'esborrar la Memòria** -Madrid- o de **no crear un Espai de Memòria** en un centre de tortura -Barcelona-, tot i el marc jurídic que proporciona la recent **Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de Memòria Democràtica**, aprovada a les Corts espanyoles, i que la **Comissió d'Interior** del Congrés dels Diputats n'havia aprovat una proposició no de llei, per a la conversió de l'edifici de **Via Laietana, 43** en un memorial de la lluita antifranquista...

<https://www.lavanguardia.com/local/madrid/20191126/471876565805/madrid-retira-placas-victimas-franquistas-memorial-almudena.html>

<https://www.elsaltodiario.com/los-nombres-de-la-memoria/los-nombres-y-los-huesos-del-cementerio-donde-fueron-fusilados-3.000-personas>

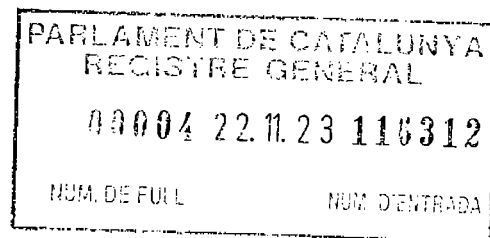
L'any 2003, la nostra Associació va iniciar una campanya en la que es demanava als 120 ajuntaments més grans de Catalunya, a les quatre diputacions i a Comunitats Autònomes, **l'adhesió a una petició, dirigida al Govern espanyol, demanant l'anul·lació dels judicis sumaríssims.**

Els ajuntaments que s'hi van adherir representaven més de 4 milions de ciutadanes i ciutadans:

- No la van signar 6 municipis de Catalunya
- La van signar les 4 Diputacions de Catalunya

S'hi van adherir les següents Comunitats Autònomes:

1. Andalusia
2. Castella-La Manxa
3. Extremadura
4. País Basc
5. La Generalitat de Catalunya

La petició d'anul·lació dels judicis sumaríssims i les adhesions es van enviar al President Rodríguez Zapatero. **Però no es va aconseguir l'anul·lació amb la Ley 52/2007, de 26 de diciembre, por la que se reconocen y amplían derechos y se establecen medidas en favor de quienes padecieron persecución o violencia durante la guerra civil y la dictadura.**

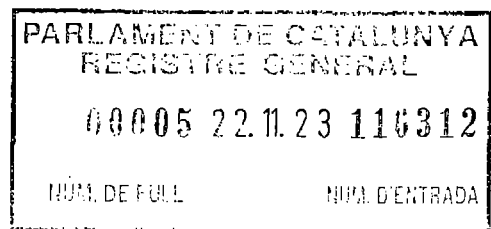
L'any 2017, promoguda per diverses entitats memorialistes -**Comissió de la Dignitat, Associació Catalana d'Expressos Polítics del Franquisme i Associació Pro-Memòria als Immolats per la Llibertat a Catalunya**- el Parlament de Catalunya va aprovar, per unanimitat, la **Llei 11/2017, de 4 de juliol, de reparació jurídica de les víctimes del franquisme**, que declarà il·legals els tribunals de l'Auditoria de Guerra de l'Exèrcit d'Ocupació que van actuar a Catalunya a partir de l'abril de 1938 fins al desembre de 1978, per ser contraris a la llei i vulnerar les més elementals exigències del dret a un judici just

La *Declaració d'il·legalitat i il·legitimitat d'òrgans i la nul·litat de les seves resolucions* a l'Estat espanyol no s'aconseguiria fins l'aprovació de la **Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de Memòria Democràtica**, aprovada per les Corts Generals.

Tanmateix, el que no s'ha aconseguit, entre moltes altres coses, tal com s'ha vingut reclamant des de **Nacions Unides**, en **11 informes des de 2008**, ha estat **privar d'efectes la Ley 46/1977, de 15 de octubre, de Amnistia**, de manera que no es pugui seguir impeding l'enjudiciament dels crims del franquisme.

Així, doncs, des de la nostra Associació **seguim reivindicant**, en iniciatives pròpies o conjuntament amb altres entitats de Catalunya o de l'Estat, **el dret de les víctimes del franquisme a la Memòria** i al dret a la **Justícia Transicional**, que no queden garantits ni en la legislació vigent, ni en la pràctica política i judicial.

Entre altres, com cada any des de 1976, en l'**Acte d'Homenatge a les persones executades a Barcelona (1939-1952), inhumades al Fossar de la Pedrera, i a totes les víctimes de la violència i la repressió franquista**, que es commemora al voltant del 15 d'octubre, dia en que va ser afusellat el President Lluís Companys.

I segueixen quedant molts reptes, entre altres, els següents:

1. Que es faci efectiva, malgrat les mancances, l'aplicació de la ***Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de Memòria Democràtica***, aprovada per les Corts Generals. Des de la nostra Associació participem en una campanya que promou la presentació de mocions als Plens municipals:

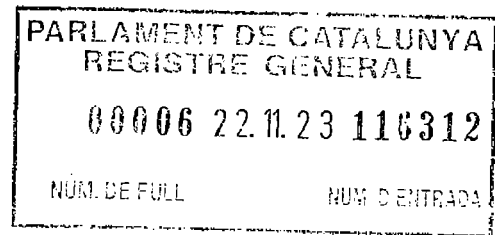
❖ ***APLIQUEM LA LLEI DE MEMÒRIA DEMOCRÀTICA***

Una iniciativa de la Fundació Cipriano García - CCOO de Catalunya, que es va presentar públicament a *la Model* el 31 de març de 2023

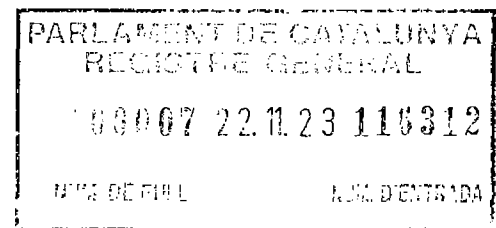
Amb les següents entitats:

- 1) Associació Catalana de Persones Ex-preses Polítics del Franquisme
 - 2) Ateneu Memòria Popular
 - 3) Amical de Mauthausen
 - 4) Amical de les Brigades Internacionals de Catalunya
 - 5) Amical Antics Guerrillers de Catalunya
 - 6) Associació Pro-Memòria als Immolats per la Llibertat a Catalunya
 - 7) Associació Memòria Històrica del Baix Llobregat
-
2. Aconseguir el dret fonamental d'identificar les víctimes -tipificades com a ***Desaparició Forçada o Involuntària***, per la ***Convenció Internacional per a la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçades***- i revertir, entre altres, "*la permanencia de un patrón de impunidad basado en una serie de factores y argumentos contrarios a los principios que emergen de las obligaciones internacionales de España, incluida la Declaración para la protección de todas las personas contra las desapariciones forzadas*", tal com ha vingut reclamant ***el Grup de Treball sobre desaparicions forçades o involuntàries de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans***.

United Nations. Report of the Working Group on Enforced or Involuntary Disappearances
A/HRC/36/39/Add.3 [punt 44]
<https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/ahrc3639add3-report-working-group-enforced-or-involuntary-disappearances>

3. Mantenir viva la **Memòria** i els drets de les persones executades a les que representem i als seus familiars
4. Recuperar la **Memòria del Camp de la Bota**, especialment del **Parapet**, que es troba sota l'aigua del port esportiu
5. Participar, entre altres, en el *Consell de Participació del Memorial Democràtic*, en campanyes de solidaritat amb entitats de Comunitats Autònomes, on les lleis de Memòria Democràtica poden ser o seran derogades, o en processos de consulta i participació, en aquesta ocasió, gràcies a **Grups parlamentaris d'aquest Parlament**.

1. AGRAÏMENTS

Abans d'iniciar la nostra intervenció, volem **agrair als Grups Parlamentaris que van defensar, des de la diversitat de valoracions i posicionaments, el projecte de *Llei de Memòria Democràtica de Catalunya*.**

Un agraïment especial, també, als Grups Parlamentaris que van proposar i aprovar la nostra compareixença

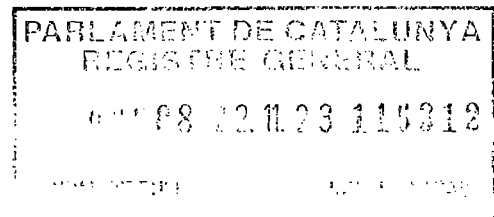
Esperem que les nostres aportacions puguin ser d'utilitat per introduir en l'articulat, de manera efectiva, els principis de *Justícia Transicional*, o, millor encara, **que sigui una *Llei de Justícia Transicional***, tal com estableixen les **Nacions Unides**

Tanmateix, també volem mostrar **la nostra inquietud**, en relació amb diversos fets que considerem molt rellevants, per al futur democràtic del nostre país.

En primer lloc la nostra sorpresa pel posicionament d'alguns diputats que, tal com va recordar un Diputat, el Sr. Ferran Pedret, no feia tant, el 2017, el Parlament de Catalunya havia aprovat per unanimitat la ***Llei de Reparació Jurídica de les Víctimes del Franquisme***. Deia el Diputat en la sessió de presentació del projecte de llei:

"... en una matèria com la reparació jurídica de les víctimes del franquisme, vam ser capaços de posar-nos d'acord tots, i de que sortís aprovada sense l'oposició de cap grup parlamentari. Què ha passat entre el 2017 i ara?"

El Grups Parlamentaris havien aprovat una llei, recordem, de gran transcendència jurídica i històrica, que declarava que els processos judicials franquistes havien anat contra la legalitat vigent i contra l'Estatut. Una llei d'autoafirmació del nostre Parlament i del nostre País, ja que des del 1932 la Generalitat era l'òrgan competent sobre la justícia a Catalunya. En definitiva, un primer pas per a la ***Reparació***, jurídica, de les Víctimes del Franquisme, el primer que s'havia fet a l'Estat i en el que el nostre Parlament havia estat capaç de donar resposta, **amb el consens de tots els Grups Parlamentaris**, una resposta justa, que afec-

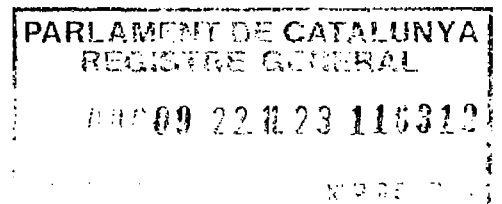
tava a un gran nombre de població, però també al conjunt de la ciutadania, 78 anys d'acabada la Guerra i 37 anys després de la mort del dictador. Havia estat, doncs, una fita històrica i motiu d'orgull vers el nostre Parlament.

En segon lloc, volíem expressar la nostra inquietud sobre les garanties que pot oferir una llei i sobre la voluntat d'aplicar-la, a qui correspongui, en un moment que es treballa per fer la *Llei de Memòria Democràtica de Catalunya*.

Aquesta nova llei, entre altres, hauria de solucionar i de manera molt urgent algunes qüestions, -sobre exhumacions, restes humanes en superfície, rescabament a les víctimes...- que moltes, moltíssimes, parelles i filles i fills de persones represaliades ja no podran veure i que, podria ser, que tampoc vegin les seves netes i nets...

Cert, que la *Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de Memòria Democràtica*, aprovada a les Corts Generals, ja donava poc marge en algunes qüestions que no eren menors... però, fins i tot, en aquells articles, en els que semblava que hi havia "*oportunitats*", en lloc de constatar el desenvolupament i l'aplicació de la llei, ens anem trobant amb poca voluntat d'aplicar-la:

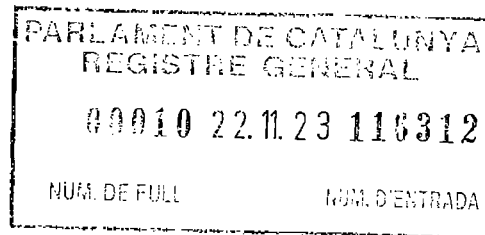
- Les declaracions, el passat mes de febrer, del ministre de la Presidència, el Sr. Félix Bolaños, que va afirmar que la comissaria de Via Laietana ja s'ha "resignificat", perquè el que va ser un "símbol de la pitjor repressió franquista avui és un lloc on homes i dones que formen part de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat treballen per la seguretat de tots nosaltres i d'acord a la Constitució i els valors democràtics"
- El posicionament inicial a finals d'agost -tot i que, posteriorment, hi va haver una rectificació que, malauradament, no ha tingut un resultat positiu- de la **fiscal de sala de Drets Humans i Memòria Democràtica**, la Sra. Dolores Delgado, que va avalar l'informe de la Fiscalia de Barcelona en el qual demanava que no s'admetés a tràmit la querella del **Sr. Carles Vallejo**, primer querellant per tortures a la Prefectura de **Via Laietana, 43** durant el franquisme, després de l'entrada en vigor de la nova llei de memòria democràtica, la *Ley 20/2022, de 19 de octubre, de Memoria Democrática*.

- El nomenament, entre altres casos, d'una Directora General de Justícia d'una Comunitat Autònoma, que feia exaltació del franquisme...

Curiosament, el posicionament de la fiscal de sala de Memòria Democràtica contrastava amb la notícia, del mateix dia, en el que **la Corte Suprema de Xile ha condemnat set exmilitars xilens per l'assassinat del cantant Víctor Jara, fa 50 anys...**

Segurament, algú dirà que *no són situacions comparables...* Certament...

2. CONSIDERACIONS

ATÈS

que en aquest Parlament, durant la sessió de presentació del projecte de Llei de Memòria Democràtica de Catalunya s'han fet afirmacions molt allunyades del consens i del sentit de *Veritat, Justícia, Reparació i Garanties de No Repetició* que van inspirar la *Llei de Reparació Jurídica a les Víctimes del franquisme*, aprovada per unanimitat, en aquest Parlament el 2017.

ATÈS

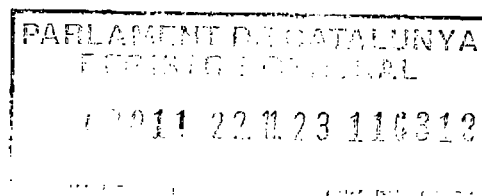
que en aquest Parlament s'ha exposat, en la sessió de presentació del projecte de Llei, que la *Ley 20/2022, de 19 de octubre, de Memoria Democrática*, "ni es de memoria, ni es democrática" perquè "... entonces ya no hablamos de reconocer la Memoria de todos, que es siempre individual y llena de matices. Hablamos de imponer, por ley, aquello que tenemos que recordar y como lo tenemos que recordar. Hablamos de señalar des del poder quienes són los buenos y los malos en nuestra contienda civil..."

ATÈS

que contràriament al que s'ha exposat en aquest Parlament a l'**Article 14. Definició de les víctimes** s'estableix el següent:

3. En les actuacions per identificar i reconèixer la condició de víctima, per adoptar mesures de reparació, i en la resta d'actuacions dutes a terme per desenvolupar les polítiques públiques de memòria democràtica, han de tenir un paper preponderant les persones, els col·lectius i les organitzacions següents:

a) Les persones mortes o desaparegudes com a combatents en la Guerra Civil, així com les mortes o desaparegudes a causa de bombardejos o de les violències polítiques a les rereguardes republicana i franquista.

ATÈS

que en aquest Parlament s'ha exposat, en la sessió de presentació del projecte de llei, "... que tenim un projecte de llei que pretén insistir en les ferides del passat..." que "Hi ha espanyols que volen fer les paus de la guerra civil i hi ha d'altres que no", que "... cap democràcia digne de tal nom legislaria en els termes en que es pretén fer des d'aquest Parlament..." que cal preservar "...un llegat [...] com és el consens de la Transició, el de la reconciliació per la qual van apostar gent tant de dretes com d'esquerres..."

ATÈS

que en aquest Parlament s'ha exposat, en la sessió de presentació del projecte de llei, que les lleis aprovades en el Parlament espanyol o en parlaments autonòmics "Son leyes que dividen"

ATÈS

que alguns grups parlamentaris no han considerat necessari fer aportacions a una llei de Memòria Democràtica, ja que de fet, no sembla que la considerin necessària

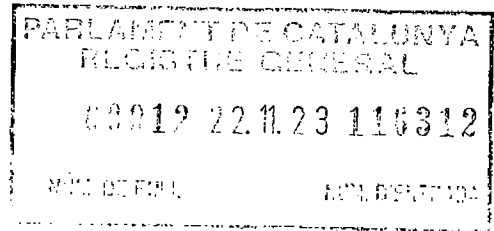
ATÈS

que tampoc sembla que alguns grups parlamentaris tinguin en compte el marc de **Justícia Transicional** i el **Retiment de comptes**, establert per les **Nacions Unides**

ATÈS

que la reconciliació -entre persones i mai amb els règims i les ideologies contràries als drets humans i als valors democràtics- només es pot entendre amb una llei de **Justícia Transicional**, tal com estableixen les **Nacions Unides**:

- <https://www.ohchr.org/es/transitional-justice/about-transitional-justice-and-human-rights>

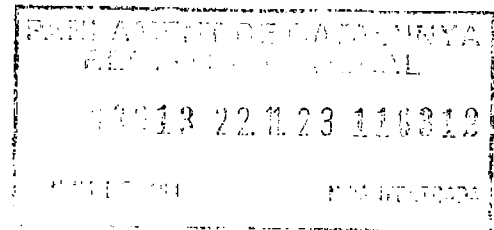
ATÈS

que els crims de lesa humanitat no prescriuen i que cap llei espanyola no pot impedir que es jutgin aquests crims, com ho són els crims del franquisme

ATÈS

que esperar que el Parlament de Catalunya aprovi una llei que expliciti els principis de *Justícia Transicional* i que creï un marc jurídic per fer-los efectius en totes les seves dimensions, en relació, en aquest cas, amb els milers de víctimes que va provocar...

- **el cop d'estat**
- **la guerra** -que, recordem-ho, en moltíssimes poblacions no va arribar a tenir lloc, sinó que es va reduir a l'entrada de forces militars, ben preparades, ben armades, que comptaven amb el suport del règim feixista italià i del règim nacionalsocialista alemany, que van dur a terme, conjuntament amb forces paramilitars, **un pla genocida ben preparat**, que està àmpliament documentat, el qual, en alguns casos, com a la ciutat de Badajoz, podria suposar l'assassinat, entre infants, dones i homes, d'un 10% de la població
- **la repressió durant la dictadura**
- **els crims, impunes, que es van produir amb posterioritat a la dictadura**
- **la sostracció de menors d'edat**, que es va produir a partir del cop d'estat i fins 1997
- **el treball esclau**
- **l'apropiació de bens i propietats**
- **la imposició de multes** elevadíssimes, injustificades, injustes i sovint inassumibles per a les famílies de les persones executades...

... s'interpreta, des d'alguns sectors, com *"señalar des del poder quienes són los buenos y los malos en nuestra contienda civil..."* o que "Hi ha espanyols que volen fer les paus de la guerra civil i hi ha d'altres que no" o les lleis aprovades en el Parlament espanyol o en parlaments autonòmics *"Son leyes que dividen"* en lloc d'interpretar-se com la cerca de la *Veritat, de Justícia, de Reparació i de Garanties de No Repetició...*

ATÈS

que, contràriament a la que és la pràctica de la justícia espanyola, que fins ara ha desestimat investigar els crims del franquisme a l'empara de la *Llei d'Amnistia de 1977*, la *Constitució espanyola* estableix en un article i una disposició derogatòria, el següent:

Artículo 10

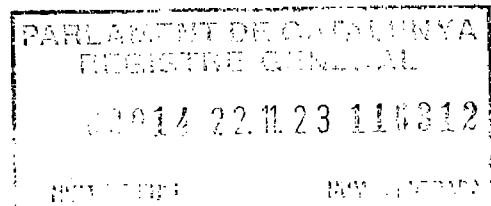
1. *La dignidad de la persona, los derechos inviolables que le son inherentes, el libre desarrollo de la personalidad, el respeto a la ley y a los derechos de los demás son fundamento del orden político y de la paz social.*
2. *Las normas relativas a los derechos fundamentales y a las libertades que la Constitución reconoce se interpretarán de conformidad con la Declaración Universal de Derechos Humanos y los tratados y acuerdos internacionales sobre las mismas materias ratificados por España.*

DISPOSICION DEROGATORIA

3. *Asimismo quedan derogadas cuantas disposiciones se opongan a lo establecido en esta Constitución.*

ATÈS

que el projecte de llei, contràriament, al que es podria entendre de les intervencions d'alguns diputats s'adequa els **PRINCIPIES DE BONA REGULACIÓ**, establerts en l'Article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'Octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques

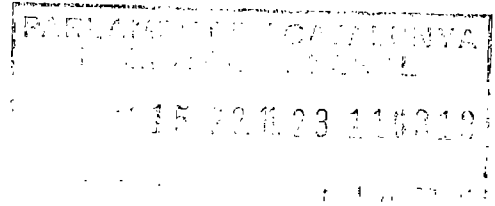
ATÈS

que no entrarem a fer una valoració, punt per punt, sobre l'adequació de la llei als *principis de bona regulació* -principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència, eficiència, etc.- però sí que voldríem fer-hi alguna referència, en concret al *principi de necessitat*, per mostrar el nostre suport als Grups Parlamentaris que van decidir votar a favor de la tramitació parlamentària del projecte de llei, apuntant la raó següent:

- NECESSITAT
 - raó d'interès general
 - identificació clara dels objectius perseguits
 - independentment de la valoració que es pugui fer de la Segona República -un període en el que, certament, es van produir assassinats que, com qualsevol altre crim, havien de respondre davant de tribunals legalment constituïts i amb garanties processals- és evident que un cop d'estat, un alçament amb armes i un pla genocida, prou documentat, contra 'els desafectos al regimen' -que podia ser qualsevol persona que simplement hagués reclamat, de manera pacífica els seus drets, la voluntat de fer una escola laica o ser familiar d'una persona que milités en un partit o un sindicat, fins i tot, en territoris que no van oferir cap resistència a l'Alzamiento- **justifica, sobradament, una llei de Memòria Democràtica o, encara molt millor, una llei de Justícia Transicional**, en els termes que estableixen les Nacions Unides. Només a Catalunya es van processar, sense garanties, més de 78.000 persones, de les que 3.385 van ser executades, condemnades per rebel·lió militar, per tribunals il·legals, creats a partir d'un cop d'estat, d'una rebel·lió militar, i més de 600 persones van morir a la presó

ATÈS

que trobem a faltar, ja que la iniciativa normativa afecta les despeses públiques presents i futures, una **quantificació temporal i econòmica i valorar-ne les seves repercussions i efectes...**

ATÈS

que, segons consta en una nota de premsa del 21 d'abril de 2022 al web oficial del president del Govern espanyol i del Consell de Ministres:

España enviará a Ucrania un equipo policial para investigar crímenes de guerra

El Ministerio del Interior desplegará en Ucrania en los próximos días un Equipo Policial de Apoyo (EPA) integrado por efectivos de Policía Nacional y Guardia Civil que investigará la posible comisión de crímenes de guerra y de lesa humanidad en el marco del conflicto bélico provocado por la invasión militar ordenada por el presidente de Rusia, Vladímir Putin.

Este equipo, que responde a la petición de apoyo y estará a disposición de la Corte Penal Internacional, contará con un mínimo de ocho especialistas y ha sido creado mediante una instrucción firmada por el secretario de Estado de Seguridad, Rafael Pérez, que constituye y establece la disponibilidad, operatividad y capacidades de apoyo y reacción de este equipo policial cuyo objetivo es la investigación de graves delitos en el marco del Derecho Internacional.

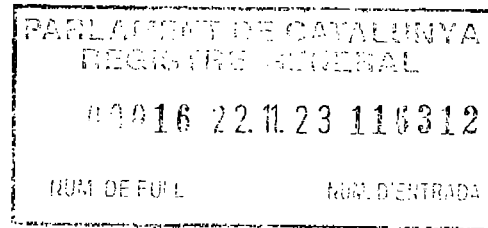
El Equipo Policial de Apoyo está integrado por miembros de Policía Nacional y de Guardia Civil pertenecientes a las unidades de Policía Científica, Judicial y de Investigación, así como especialistas en desactivación de explosivos y técnicos en incidentes Nucleares, Radiológicos, Biológicos y Químicos (unidades NRBQ).

ATÈS

que, segons consta en una nota de premsa del 22 d'abril de 2022 al web oficial del president del Govern espanyol i del Consell de Ministres

Justicia pone a disposición de Ucrania personal forense para investigar crímenes de guerra en su territorio

En una primera fase, se pondrán a disposición de la CPI un total de 39 expertos forenses, organizados en diferentes equipos. De ellos, 29 serán médicos forenses, mientras que los 10 restantes serán oficiales de actividades forenses (autopsias). Igualmente, se dispondrá de distintos forenses y facultativos en el seno del INTCF [Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses es un órgano técnico adscrito al Ministerio de Justicia], que se encargarán de la recepción y análisis de muestras y vestigios que les vayan llegando.

Estos profesionales pertenecen a los Institutos de Medicina Legal y Ciencias Forenses (IMLCF) de Cáceres, Cantabria, La Rioja, Madrid, Valencia, Baleares, Huelva, Valladolid, Salamanca, Badajoz, Granada, Alicante, Galicia, Murcia y Cataluña. No obstante, se prevé que en los próximos días se incorporen más facultativos de los IMLCF de otras provincias. Tanto el número de expertos como los institutos implicados podrán ampliarse, ya que se tendrán en cuenta las diferentes necesidades que se vayan identificando durante los trabajos.

ATÈS

*que el govern espanyol considera que es pot enviar a Ucraïna **un equipo policial para investigar crímenes de guerra i personal forense para investigar crímenes de guerra en su territorio** i que **tanto el número de expertos como los institutos implicados** [entre els quals el de Catalunya] **podrán ampliarse, ya que se tendrán en cuenta las diferentes necesidades que se vayan identificando durante los trabajos***

ATÈS

que sembla que els poders de l'Estat -legislatiu, executiu i judicial- consideren que, contravenint els tractats internacionals i la legislació espanyola vigent, no cal investigar els crims de lesa humanitat produïts arran del Cop d'Estat del 18 de juliol de 1936, però, en canvi, sí que l'Estat pot dedicar-hi tots els recursos necessaris per investigar els mateixos crims, però a Ucraïna...

AGRAIRÍEM

que es tinguin en consideració i, si escau, s'incorporin les següents PROPOSTES I REFLEXIONS SOBRE EL PROJECTE DE LLEI I L'ARTICULAT, que es concreten a l'apartat 3 d'aquest document.

3. PROPOSTES I REFLEXIONS SOBRE EL PROJECTE DE LLEI I L'ARTICULAT

DE CARÀCTER GENERAL

1. DE LA JUSTÍCIA TRANSICIONAL I DE LA MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

La Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de Memòria Democràtica, aprovada a les Corts Generals, que és la que regeix a tot l'Estat, va suposar, certament, alguns avenços i els avenços, a Espanya, en temes de memòria, no són fàcils.

Tanmateix, en el moment d'elaborar una *Llei de Memòria Democràtica de Catalunya*, creiem necessari fer algunes reflexions i consideracions:

- era la llei que les persones represaliades mereixien?
- era la llei que la societat espanyola, en el seu conjunt, mereixia?

Creiem que no, per dos motius:

- A. Malgrat que la llei esmenta en l'article 2.3. "*Todas las leyes del Estado español, incluida la Ley 46/1977, de 15 de octubre, de Amnistía, se interpretarán y aplicarán de conformidad con el Derecho internacional convencional y consuetudinario*", fet, que representa un avenç... el franquisme segueix i tot fa pensar que seguirà impune
- B. 84 anys del final de la *Guerra d'Espanya de 1936-39*, 48 anys després de la mort del dictador, pocs són els familiars propers que segueixen vius... i tot i així, l'Estat, fent cas omís de les Nacions Unides, torna a impedir a aquestes persones, però també a la societat en general, poder accedir a la *Veritat*, a la *Justícia*, a la *Reparació*, i torna a impedir les *Garanties de No Repetició*, ja que, sota formes diferents, el poder del franquisme segueix viu i impune

I no només ho vam manifestar associacions memorialistes i víctimes del franquisme... *Amnistia Internacional*, tot i reconèixer els avenços, en va fer una valoració molt crítica, en el moment que es debatia i es votava al Congrés dels Diputats.

I ara, un any després, pel que fa a les **exhumacions**, al ritme actual, sembla que no quedarà resolt ni en vida dels nets. I el que és pitjor, en les exhumacions, que és on hi ha proves dels crims del franquisme, **no s'hi garanteix la presència de jutges; no s'hi garanteix la cerca i custòdia de les proves dels crims** -tal com sí ha fet l'Estat espanyol, enviant experts a Ucraïna, amb l'objectiu d'aportar proves a la **Fiscalia de la Cort Penal Internacional (CPI)**, per jutjar els crims de guerra i de lesa humanitat- i les mostres biològiques del **Banc d'ADN**, que són **mostres forenses** per contrastar entre familiars i víctimes de crims, no estan a l'**Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya (IMLCFC)**

Quant a la **Reparació, el rescabament** a les víctimes de confiscacions i d'apropriacions de bens i propietats; quant a la **Reparació, el rescabament** a les víctimes del treball esclau i de les depuracions professionals... **s'ha de donar per perduda?**

Les víctimes mereixen estudis *sobre victimaris*, en el marc de la perspectiva historiogràfica que es coneix com **Perpetrator Studies**, estudis **sobre els perpetradors de crims de lesa humanitat!**

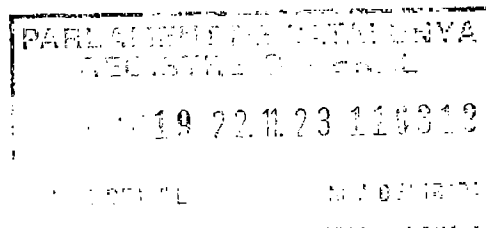
Les víctimes del franquisme mereixen un **suport, proactiu, efectiu i immediat de recerca, assessorament i acompanyament** per part d'equips interdisciplinaris -de juristes, forenses, policies, arqueòlegs, psicòlegs, administratius, etc. **adscrius a les administracions** i afers com aquests, no els ha d'externalitzar l'administració-

Pel que fa als **homenatges**, no cal dir que són **imprescindibles**, però, els **homenatges que fem als que van defensar la democràcia, la llibertat i la justícia social, als lluitadors i lluitadores antifranquistes són ben tristos...**

Són ben tristos, perquè encara avui, **84 anys** de la fi de la guerra i **48 anys** després de la mort del dictador, **la justícia espanyola no admet querelles a tràmit** -bé, el passat mes de setembre, per primer cop en la història, s'ha pres declaració, en un jutjat espanyol, a una víctima de tortures durant la dictadura franquista- i **no transforma en Espais de Memòria llocs de tortura i de execucions**, molts ja desapareguts, com el **Parapet del Camp de la Bota**, la **Presó de Carabanchel...** - i **hem de posar les nostres esperances en la justícia argentina...**

Creiem, doncs, que **el Parlament de Catalunya, tal com va fer amb l'aprovació, per unanimitat, de la Llei 11/2017, de 4 de juliol, de Reparació Jurídica de les Víctimes del Franquisme** hauria de fer un pas ferm i endavant, fent la llei que mereixen les víctimes del franquisme i la ciutadania en general.

Una llei **clara** -en els motius, els objectius i el redactat- **efectiva** -i no només declarativa- i que garanteixi la dotació de recursos humans -**un cos de**

funcionaris de caràcter interdisciplinari- pressupostaris i amb una voluntat proactiva de suport i acompanyament a les víctimes del franquisme.

Una llei que no creï confusió amb l'objectiu, el període i el terme de Memòria Democràtica:

1. **les víctimes i la ciutadania mereixen una llei de *Justícia Transicional***, tal com estableixen les Nacions Unides, i no de *Memòria Democràtica*
2. el període, per tant, hauria d'abastar **des del 18 de juliol de 1936 fins a aquells delictes i crims que s'hagin pogut produir d'aleshores ençà o que es puguin cometre en el present**, per persones, grups o organitzacions que s'identifiquen com a franquistes o que son hereus de l'entramat criminal creat durant el franquisme i que afectaria, entre altres, les víctimes de sostracció de menors d'edat, les víctimes del *Patronato de la Mujer* i als victimaris i a la seva pervivència -de persones i organitzacions- que van violar drets humans, que van cometre crims de lesa humanitat i que continuen en actiu i en total impunitat

2. VÍCTIMES DE DESAPARICIONS FORÇADES

Utilització, en tots els casos que correspon -que són la majoria de casos que en el projecte de llei s'esmenta a "*persones desaparegudes*", tret de quan fa referència a *combatents desapareguts*- del terme ***víctimes de desaparicions forçades***, segons estableixen les Nacions Unides:

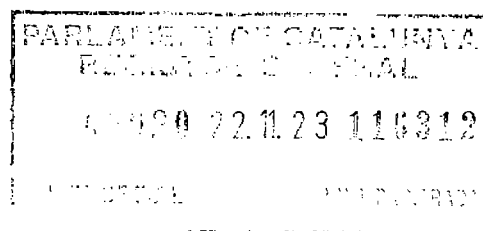
Nacions Unides. *Convención Internacional para la protección de todas las personas contra las desapariciones forzadas*

Artículo 2

A los efectos de la presente Convención, se entenderá por "desaparición forzada" el arresto, la detención, el secuestro o cualquier otra forma de privación de libertad que sean obra de agentes del Estado o por personas o grupos de personas que actúan con la autorización, el apoyo o la aquiescencia del Estado, seguida de la negativa a reconocer dicha privación de libertad o del ocultamiento de la suerte o el paradero de la persona desaparecida, sustrayéndola a la protección de la ley.

<https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/international-convention-protection-all-persons-enforced>

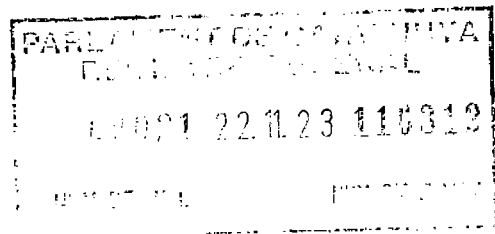
* **EN COLOR GRIS**, reproduïm textos del projecte de llei; **EN COLOR VERMELL** textos de l'articulat dels que en proposem una revisió; i **EN COLOR BLAU** les nostres propostes per als textos de l'articulat.

3. EXHUMACIONS I RESTES HUMANES EN SUPERFÍCIE

Cal que la llei estableixi de manera clara totes les mesures necessàries i que les expliciti, considerant el següent:

1. Es tracte de proves forenses i no -o no només- de patrimoni arqueològic i de bens culturals
2. que és molt urgent! 87 anys després del Cop d'estat, 84 anys després de la fi de la Guerra i 48 anys després de la mort del dictador!
3. que el protocol ha de ser el mateix que per a les persones desaparegudes actualment, a nivell d'intervenció, jurídica, policial, forense...
4. quina serà l'actuació de la Generalitat en el cas que el protocol no es compleixi i no hagin comparegut el jutge/ssa i/o la policia
5. que és imprescindible la creació d'una *Oficina Especial per a l'Atenció de les Víctimes de la Violència, la Repressió i les Desaparicions Forçades del Franquisme* i que consti en l'articulat:
 - ❖ que ha de tenir una **funció proactiva**, entre altres, en tot el que estigui relacionat amb els processos d'exhumació de fosses, de tractament de les restes en superfície...
 - ❖ que ha de tenir una **funció proactiva** en l'assessorament, acompanyament i suport a les víctimes indirectes, especialment, **en el cas que no es procedeixi d'acord amb la nova llei com, per exemple, si no hi ha presència del jutge/ssa, si no hi ha garanties de custòdia, etc.**

4. MARC CONCEPTUAL: GUERRA CIVIL / COP D'ESTAT / GUERRA D'ESPANYA 1936-39 / CRIMS DEL FRANQUISME

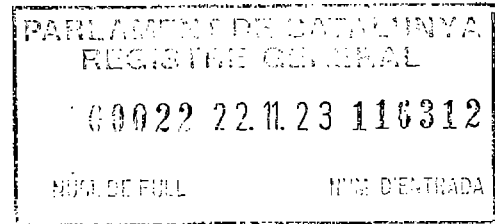
Tot i que és un tema propi d'historiadors, voldríem fer les següents reflexions:

- **No hi va haver, pròpiament, una guerra civil.** S'hauria d'anomenar **Guerra d'Espanya 1936-1939**
- No hi van haver dos bàndols
- Hi va haver un cop d'estat
- **A molts territoris no hi va haver, pròpiament, una guerra... hi va haver, directament, repressió, un genocidi planificat** contra les persones considerades "desafectas al regimen", per part de forces militars professionals molt ben preparades i molt ben armades, que comptaven amb el suport, que va ser decisiu, de forces militars estrangeres, i amb la col·laboració de forces paramilitars
- Va ser un conflicte internacional, en territori espanyol
- **Es venen produint crims franquistes** o per grups afins, especialment neonazis, **més enllà de la constitució del primer govern escollit democràticament, d'ençà de la fi de la Guerra Civil**

4. PERÍODE COMPRÈS DE LA LLEI

Proposem:

- *que s'inicia amb el cop d'estat del 18 de juliol de 1936 i que comprèn la Guerra d'Espanya de 1936 a 1939, la dictadura i que s'estén a tots els crims franquistes que s'hagin anat produint des del final de la dictadura a l'empara del franquisme o dels moviments que li van donar suport i amb els que comparteixen objectius i valors, com el feixisme i el nazisme.*

- Comentari

- **La sostracció d'infants** -de menors d'edat- des de 1936 fins el 1997 forma part -tot i l'evolució de les finalitats criminals i delictives al llarg dels anys, des dels punitives fins a les lucratives- de l'**entramat repressiu, criminal i corrupte del franquisme, més enllà de la dictadura, la Transició i la constitució del primer govern escollit democràticament d'ençà de la fi de la Guerra Civil**. Entitats de referència, sobre aquest crim, denunciaven el passat 21 d'octubre de casos en els que se'ls havia denegat el *reconeixement de víctimes del franquisme*
- **Crims com el de Guillem Agulló, el 1993**, són comesos per grups que s'identifiquen franquistes i/o grups nazis i feixistes amb els que hi mantenen vincles
- La **vulneració de Drets Humans i Drets de l'Infant** en institucions com el *Patronato de Protección a la Mujer*, en aquest cas més enllà de 1980 -el decret que acaba amb el *Patronato* és de 1985- però també la impunitat i continuïtat de les ordres religioses que van regentar aquesta institució i que segueixen regentant-ne dedicades a "*serveis socials*" externalitzats per les administracions

DELS ARTICLES

TÍTOL I. DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquesta llei té per objecte:

- a) Crear, consolidar i ampliar els instruments i recursos per desenvolupar i regular les polítiques públiques de recuperació, preservació i divulgació de la memòria democràtica de Catalunya.^[1]

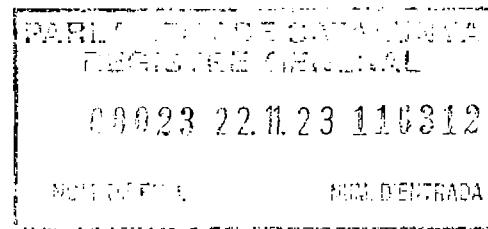
Proposem:

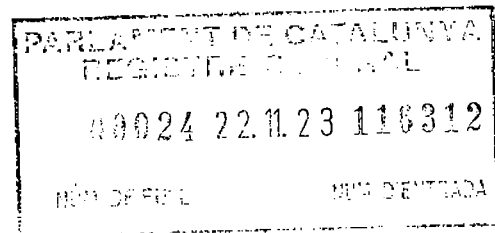
- afegir un objecte més de la llei, que seria el primer i, per tant, aquest article es composaria dels punts de a) fins a f)

Aquest nou objecte hauria de fer referència a la voluntat de la llei de crear un marc jurídic, per tal que les administracions públiques puguin aplicar totes les mesures jurídiques, polítiques i tècniques i d'acompanyament a la ciutadania, amb l'objectiu que es facin efectius els principis de ***Justícia Transicional***, en tota la seva amplitud i conseqüències.

Amplitud i conseqüències que haurien de fer referència, al llarg de l'articulat, a l'obligació de totes les administracions públiques de posar tots els recursos necessaris, a la creació de programes, protocols, reglaments, etc. i, especialment, a la garantia d'assessorament i acompanyament a les víctimes directes i indirectes, per donar la resposta adient i, sobretot, urgent -87 anys després del Cop d'Estat i 48 anys després de la mort del dictador!- als següents casos, entre altres:

- Creació d'una ***Oficina Especial per a l'Atenció de les Víctimes de la Violència, la Repressió i les Desaparicions Forçades del Franquisme***
 - Depenent orgànicament de la Generalitat amb un **cos de funcionaris** i/o adscripció de funcionaris de la Generalitat de Catalunya que s'ocupi, de manera exclusiva, proactiva i urgent, de ***Víctimes de Desaparicions Forçades***, compost, entre altres, per forenses, juristes, policia, arqueòlegs, psicòlegs, administratius...

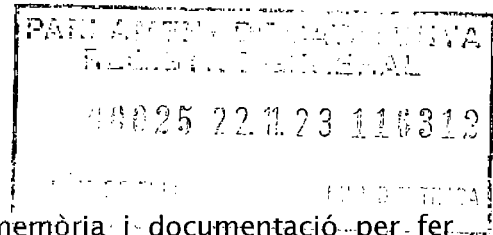

- Un *Banc d'ADN*, adscrit a l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya (IMLCFC)
- **Exhumació urgent** de totes les fosses, que hagi estat sol·licitada per familiars o entitats memorialistes
- **Identificació i custòdia de les restes humanes en fosses i en superfície**, per tal que tinguin validesa en un judici com a proves dels crims de lesa humanitat comesos
- **Tramitació de querelles i investigació dels crims del franquisme**, ja que no prescriuen
- **Assessorar i acompanyar de manera proactiva a les víctimes directes i indirectes**, per tal que puguin obtenir les *Reparacions que corresponguin*, més enllà de la declaració de *Reparació Jurídica*, que han de fer referència al rescabament de les víctimes directes i indirectes, a indemnitzacions, al retorn de propietats i bens, al suport jurídic, tècnic i econòmic, per dur a terme demandes i judicis, rehabilitació professional...

En aquest sentit, agrairíem que els equips jurídics i tècnics del Parlament assegurin que aquestes reivindicacions queden prou garantides en els articles següents, que han de proporcionar el marc legal, per al seu desenvolupament posterior.

Un desenvolupament que, malauradament, com es pot constatar en altres casos, després no disposa ni recursos humans, ni econòmics, ni, el que és pitjor, ni voluntat política, ni conseqüències legals pel seu incompliment, com està passant amb la *Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de Memòria Democràtica*, aprovada a les Corts espanyoles, que es veu molt limitada per la manca de recursos, per l'incompliment en la creació i posada en marxa d'òrgans i mesures, passant per declaracions, com hem esmentat, en contra de convertir en *Centres o Espais de Memòria* llocs i espais com la *Comissaria de Via Laietana* de Barcelona... una proposta, per cert, que ha comptat amb el suport d'àmplies majories, tant en el Ple de l'Ajuntament de Barcelona, com en el Parlament de Catalunya, com en el Congrés dels Diputats, que el juliol de 2017 va aprovar una proposició

no de llei per convertir-la en un centre de memòria i documentació per fer conèixer la tortura que s'hi va practicar, com a instrument de repressió política

TÍTOL II. DRET A LA VERITAT

Article 3. Dret a la veritat

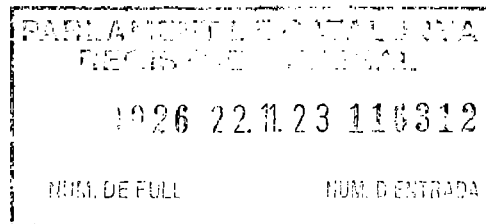
Proposem:

Creació d'una *Comissió de la Veritat: fets passats i situació en el present*

1. Sobre **sobre actuacions judicials, paramilitars, policials, parapolicials, 23F, corrupció...**
2. Sobre **actuacions de l'església**: delacions, foment de les delacions, suport al cop d'estat i a la dictadura, pederàstia, sostracció de menors...
3. Sobre les **actuacions i pervivència** d'organitzacions com el ***Patronato de la Mujer***
4. En l'elaboració d'estudis sobre **victimaris**, en el marc de perspectiva historiogràfica que es coneix com ***Perpetrator Studies***, estudis sobre els ***perpetradors de crims de lesa humanitat***

Que s'expliciti la creació d'una ***Comissió de la Veritat***, un organisme d'investigació amb la finalitat d'ajudar, al conjunt de la societat, a abordar, críticament, el franquisme; d'ajudar a superar les profundes crisis i traumes generats per la seva violència, repressió, corrupció i impunitat; i ajudar a evitar que es tornin a repetir aquests fets en el futur. A través de la ***Comissió de la Veritat*** s'han d'investigar les violacions de drets humans i establir les responsabilitats jurídiques corresponents.

Entre altres, hauria d'elaborar ***Estudis sobre victimaris***, en el marc de la perspectiva historiogràfica que es coneix com ***Perpetrator Studies***, estudis sobre els ***perpetradors de crims de lesa humanitat***. Uns estudis que han tingut un ampli desenvolupament a Xile i Argentina i que se centren en **militars, funcionaris, polítics, ciutadanes i ciutadans** que van participar en els processos i

accions de repressió. Aquests treballs estan influïnt de forma positiva en l'esfera pública, política i acadèmica.

TÍTOL III. DRET A LA JUSTÍCIA

Article 10. Foment del dret a la justícia

1. La Generalitat col·labora amb l'Administració de justícia per promoure el dret a la justícia de les víctimes del període que comprèn la Guerra Civil i la dictadura franquista fins a la constitució del primer govern escollit democràticament a Catalunya d'ençà de la fi de la Guerra Civil.

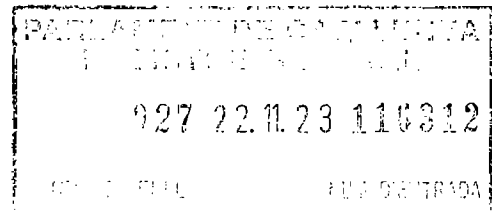
Proposem:

- que s'inicia amb el cop d'estat del 18 de juliol de 1936 i que comprèn la *Guerra d'Espanya de 1936 a 1939* i la dictadura i que s'estén a tots els crims franquistes que s'hagin anat produint des del final de la dictadura, a l'empara del franquisme o dels moviments que li van donar suport i amb els que comparteixen objectius i valors, com el feixisme i el nazisme.

Article 14. Definició de les víctimes

1. Als efectes d'aquesta llei, es consideren víctimes les persones següents:

- a) Les persones que, en el territori de Catalunya, hagin sofert danys, individualment o col·lectivament, incloses lesions físiques o mentals, sofriment emocional, pèrdues econòmiques o menyscabament substancial dels seus drets fonamentals, com a conseqüència d'accions o omissions que constitueixin una violació manifesta de les normes internacionals de drets humans o una violació greu del dret internacional humanitari en el període que comprèn la Guerra Civil i la dictadura franquista fins a la constitució del primer govern escollit democràticament a Catalunya d'ençà de la fi de la Guerra Civil que s'inicia amb el cop d'estat del 18 de juliol de 1936 i que comprèn la Guerra d'Espanya de 1936 a 1939 i la dictadura i que s'estén a tots els crims franquistes que s'hagin anat produint des del final de la dictadura, a l'empara del franquisme o dels moviments que li van donar suport i amb els que comparteixen objectius i valors, com el feixisme i el nazisme.
- e) Els infants separats de les seves famílies a causa de la Guerra Civil i la Segona Guerra Mundial i els sostrets de les seves famílies a causa de l'aplicació de

mesures repressives per motivacions ideològiques envers els seus progenitors i progenitores i que van ser objecte d'una política reeducadora en els principis del nacionalcatolicisme franquista.

- veure 4. PERÍODE COMPRES DE LA LLEI, pàg. 21
- la sostracció d'infants -de menors d'edat- des de 1936 fins el 1997 forma part -tot i l'evolució dels objectius al llarg dels anys, des dels punitius fins als lucratius- de l'entramat repressiu i criminal del franquisme, més enllà de la dictadura, la *Transició i la constitució del primer govern escollit democràticament d'ençà de la fi de la Guerra Civil*. Entitats de referència, sobre aquest crim, denunciaven el passat 21 d'octubre de casos en els que se'ls havia denegat el *reconeixement de víctimes del franquisme*

14.3

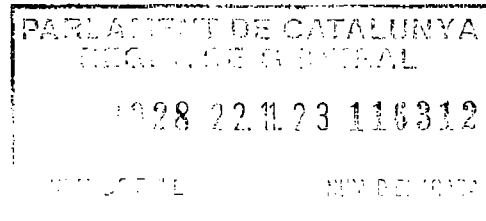
o) Les persones o col·lectius que van ser represaliats per la seva condició cultural, ètnica (com ara el poble romaní o gitano), lingüística o religiosa, per la seva situació familiar, per la seva malaltia o diversitat funcional o per raó d'aporofòbia o d'exclusió social.

En l'articulat o en les disposicions addicionals s'hauria de dedicar un article o disposició addicional per al ***Poble Romaní***:

Proposem:

Comissió del Dret a la *Justícia Transicional* per al Poble Romaní a Catalunya.

1. Creació d'una ***Comissió del Dret a la Justícia Transicional per al Poble Romaní a Catalunya***, que es constituirà a cada mandat i estarà adscrita a la Conselleria de referència en ***Justícia Transicional***.
2. Representants de les entitats de referència del Poble Romaní a Catalunya, formaran part de la Comissió
3. Aquesta Comissió tindrà la missió d'elaborar informes sobre l'estat de la qüestió i de fer el seguiment de l'aplicació efectiva al Poble Romaní, dels principis de ***Justícia Transicional de Veritat, Justícia, Reparació i***

Garanties de No Repetició -tal com estableixen les Nacions Unides- en relació amb la violència i la repressió franquista i la deportació a camps de concentració, que ha patit el Poble Romani.

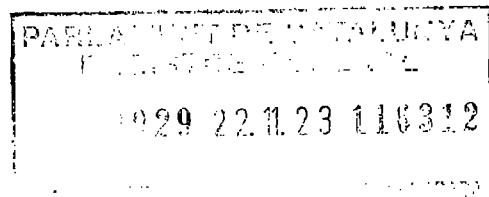
4. Així mateix, una representació de les entitats de referència del Poble Romani a Catalunya, formaran part del Consell de Participació del Memorial Democràtic

Article 20. Reparació de persones que hagin sofert menyscabament injust del seu patrimoni

En el cas dels articles 20 i 21 creiem que s'hauria de fer un redactat més clar, que s'haurien d'explicitar mesures efectives -més enllà de *la investigació, l'accés a la informació pública...*- i proactives -més enllà d'unes expressions genèriques- per defensar aquests drets. En el cas de l'article 21 és del tot insuficient, en termes de *Reparació*:

Article 20. Reparació de persones que hagin sofert menyscabament injust del seu patrimoni

1. *La Generalitat ha de promoure la investigació de les confiscacions de paper moneda, obres d'art, béns immobles i altres béns i drets produïdes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista fins a la constitució del primer govern escollit democràticament a Catalunya d'ençà de la fi de la Guerra Civil.*
2. *La Generalitat, dins del marc de les seves competències, ha de facilitar a aquelles persones, tant físiques com jurídiques, que, en el territori de Catalunya, van patir privacions de béns o pèrdues financeres l'accés als documents que acreditin el menyscabament injust del seu patrimoni, en els termes establerts per aquesta llei i per la normativa reguladora de l'accés a la informació pública, i ha de facilitar a les persones esmentades informació, ajuda i assistència perquè puguin sol·licitar el rescabament escaient.*

Article 21. Reparació de persones que hagin sofert treballs forçats

1. L'Administració de la Generalitat ha de dur a terme actuacions per reconèixer i reparar les persones que van fer treballs forçats. Aquestes actuacions poden consistir, per exemple, a inventariar els llocs directament relacionats amb els treballs forçats per permetre identificar-los i recordar el que hi va succeir, així com a impulsar iniciatives perquè les organitzacions o empreses respecte de les quals es constati que van utilitzar els treballs forçats en el seu benefici adoptin mesures de reconeixement i reparació.

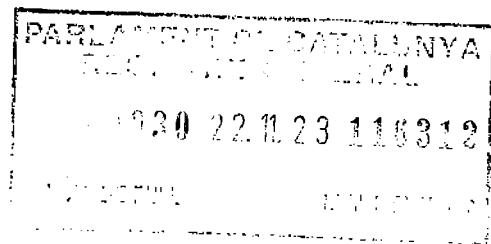
TÍTOL VII. ESPAIS I PAISATGES DE MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA

Article 41. Espais de Memòria Democràtica de Catalunya

1. Espai de Memòria Democràtica de Catalunya és el bé, l'itinerari o l'indret que es troba a Catalunya relacionat amb fets de rellevància històrica, simbòlica o per la seva repercussió en la memòria col·lectiva vinculats amb la Segona República, la Guerra Civil, la violència contra la població civil, l'exili, la deportació, la dictadura franquista, la resistència contra el feixisme, la repressió franquista, l'oposició a la dictadura franquista, la lluita antifranguista, la transició a la democràcia i la construcció de la societat democràtica i, en general, amb la memòria democràtica i la cultura de la pau.

Caldria que un apartat de l'article faci menció a **garantir la preservació de la Memòria en els Espais de Memòria**, cal preservar el Dret de les víctimes i dels seus familiars de manera que no s'acabin *juxtaposant memòries*, en aquests espais.

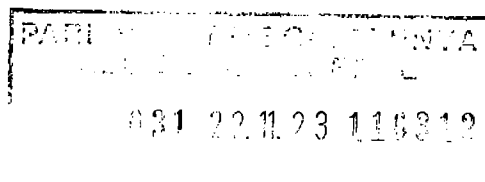
Si es juxtaposen memòries, es va esborrant la *Memòria* dels fets i les víctimes que *commemorem*. Juxtaposar memòries no promou *ni la Veritat, ni la Justícia, ni la Reparació, ni les Garanties de No Repetició...* ans el contrari... és una vulneració dels drets de les víctimes directes i indirectes, el que incrementa el desèmparament i el dolor d'aquestes, especialment, en el

cas objecte de la llei, 87 anys després del Cop d'estat, 84 anys d'acabada la Guerra i 48 anys després de la mort del dictador

Totes les víctimes i, en aquest cas, víctimes de crims de lesa humanitat mereixen, entre altres, el següent:

1. **el Dret a la Veritat, a la Justícia, a la Reparació i a les Garanties de NO Repetició**, en el marc de la *Justícia Transicional*, tal com s'estableix des de les Nacions Unides
2. **un *espai memorial* digne, exclusiu**, perquè els seus familiars i la ciutadania en general pugui recordar-les i homenatjar-les, no només com a víctimes, sinó com a persones amb una trajectòria personal
3. **que qualsevol decisió, en relació amb la creació dels *espais memorials*, dels actes i de les manifestacions materials i immaterials de record i homenatge siguin consensuades amb els seus familiars i el seu entorn proper**

4. CONCLUSIONS FINALS

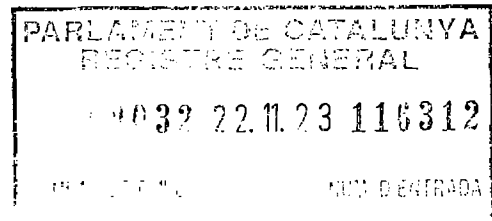
4.1. REFLEXIONS I APORTACIONS AL CONTINGUT O A L'ARTICULAT

Desde el fin de las guerras civiles y conflictos mundiales que asolaron Europa en el siglo XX, y especialmente desde el Holocausto, el impulso de las políticas de memoria democrática se ha convertido en un deber moral que es indispensable fortalecer para neutralizar el olvido y evitar la repetición de los episodios más trágicos de la historia. El firme compromiso con la pedagogía del «nunca más» se ha convertido en un imperativo ético fundamental en las sociedades democráticas en todo el mundo.

Del Preàmbul de la Ley 20/2022, de 19 de octubre, de Memoria Democrática

Des de la nostra Associació, fundada en la clandestinitat per filles i fills de persones afusellades al Camp de la Bota, **proposem l'elaboració d'una *Llei de Justícia Transicional* per a les víctimes de la violència i la repressió franquista**, ja que hauria de ser l'únic objectiu de la llei, **com l'única via per intentar reconstruir i superar una història violenta marcada per greus violacions dels Drets Humans, tal com s'entén la Justícia Transicional**, des de Nacions Unides.

Fer una **Llei de Memòria Democràtica** i amb un plantejament més ample que el marc de les víctimes de la violència i la repressió franquista, **crea confusió...** A què es fa referència en el *Preàmbul* de la *Ley 20/2022, de 19 de octubre*, quan vincula l'*Holocaust* a les polítiques de *Memòria Democràtica*? Als *Judicis de Nuremberg*? A les indemnitzacions de l'Estat alemany? A les visites escolars als *Camps de concentració*? I quan s'esmenta la *pedagogia* com a *garantia de no repetició*, a què es fa referència? La *Pedagogia*, en comptes d'una ampla gama de mesures per evitar que es repeteixin noves violacions, com **la reforma constitucional, legal i institucional, l'enfortiment de la societat civil, els esforços de commemoració, les iniciatives culturals, la preservació dels arxius** -entre altres, els arxius de la presó de **Carabanchel** ja es donen per perduts- **la reforma educativa** -en aquest àmbit sempre pendent-, **els enjudiciaments i el retiment de comptes**, tal com estableixen les **Nacions Unides** en la *Justícia Transicional*?

Reflexions i aportacions

1. Creació d'una *Oficina Especial per a l'Atenció de les Víctimes de la Violència, la Repressió i les Desaparicions Forçades del Franquisme*

- formada per un cos interdisciplinari de funcionaris propis i/o adscrits: forenses, juristes, policia, arqueòlegs, psicòlegs, administratius, etc. amb, entre altres, els següents objectius:
 - investigar
 - garantir la custòdia de les proves judicials
 - assessorar les víctimes de forma proactiva
 - acompanyar les víctimes de forma proactiva
 - donar suport a les víctimes de forma proactiva, especialment, quan no es judicialitzen les exhumacions, no es garanteix la custòdia de les proves judicials o el tractament de mostres com a proves forenses

2. Adscripció del *Banc ADN* a l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya (IMLCFC) i reconduir la situació actual de les mostres d'aquest *banc*: les restes òssies de persones desaparegudes i les mostres biològiques de familiars són proves forenses i només poden ser tractades com a tals

3. Creació d'una *Comissió de la Veritat*:

- Que hauria investigar **sobre actes il·legítims, il·legals, delictius i criminals** a partir del 18 de juliol de 1936 i durant el temps que tinguin lloc amb posterioritat a **la mort del dictador**, relacionades amb **actes concrets** o amb la **pervivència** de persones i organitzacions **perpetradores o col·laboradores** d'actes **il·legítims, il·legals, delictius i criminals**, vinculats a la violència o a la repressió franquista, que actuï, entre altres, sobre els següents casos:
 - a. sobre actuacions judicials, paramilitars, policials, parapolicials, 23F, corrupció...

- b. sobre **actuacions de l'església**: delacions, foment de les delacions, suport al cop d'estat i a la dictadura, sostracció de menors, pederàstia...
- c. sobre les **actuacions** d'organitzacions com el *Patronato de la Mujer* i la **pervivència de persones i organitzacions que hi van intervenir**
- d. en l'elaboració d'estudis sobre *victimaris*, en el marc de perspectiva historiogràfica que es coneix com *Perpetrator Studies*, estudis sobre els *perpetradors de crims de lesa humanitat*, incloent l'entramat repressiu, criminal i corrupte del franquisme de sostracció de menors

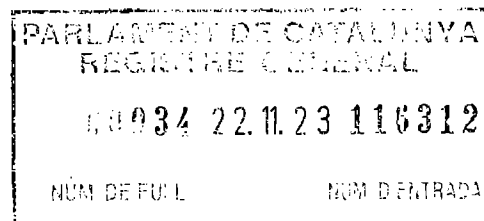
4. Garantir la Memòria en els Espais de Memòria.

- Cal preservar la *Memòria en els Espais de Memòria*, de manera que **no es puguin juxtaposar memòries**
- Cal preservar *el Dret de les víctimes* -i dels seus familiars- a *la seva Memòria* i a *la seva trajectòria personal* -per la que van patir repressió- i no reduir-les només a víctimes, resignificant els *espais de memòria* amb víctimes o commemoracions d'altres processos o períodes de la història.

5. Altres víctimes de crims de lesa humanitat, de qualsevol moment històric, mereixen la mateixa consideració que la que demanem per a les víctimes de la violència i la repressió franquista. Tanmateix, l'objecte d'aquesta llei hauria de ser, només, una llei de *Justícia Transicional* per a les víctimes de la violència i la repressió franquista

6. Elaboració d'un article on es faci referència a la **quantificació temporal i econòmica i una valoració de les repercussions i efectes de la llei**

7. Dedicar un **article o disposició addicional** establint, entre altres, tal com hem exposat, la creació d'una *Comissió del Dret a la Justícia Transicional del Poble Romani*, en relació amb la violència i la repressió franquista i la deportació a camps de concentració del Poble romani

8. Revisió de l'Article 20. Reparació de persones represaliades que hagin sofert menyscabament del seu patrimoni. No se'n pot ignorar el rescabament

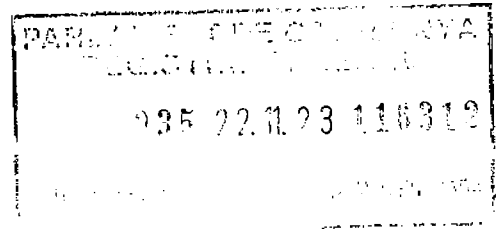
9. Revisió Article 21. Reparació de persones que hagin sofert treballs forçats. No se'n pot ignorar el rescabament

10. Delimitar l'abast de la llei, en relació amb les víctimes de la violència i la repressió franquista: des del cop d'estat del 18 de juliol de 1936 fins aquells delictes o crims, que s'hagin anat produint i que es puguin identificar com a crims franquistes

11. *Patronato de Protección a la Mujer*, a més de ser una de les línies de treball de la *Comissió de la Veritat*, hauria de tenir un article propi o una disposició addicional

12. Reflexió sobre l'Educació.

- Compartim, plenament, l'interès, la necessitat i la preocupació, perquè la *Memòria Històrica i Democràtica* i els principis de la *Justícia Transicional*, formin part de l'educació, en tots els nivells i en tots els àmbits, al llarg i ample de la vida. Tanmateix, també ens preocupa quins coneixements i quins valors transmetrem... Després dels colpidors testimonis que l'alumnat podrà veure i sentir en xerrades a l'aula o en documentals; que podrà llegir en llibres o a la xarxa... haurem de reconèixer que els colpistes i que les persones i organitzacions que els van donar suport no només segueixen en la impunitat, no només es van enriquir o van consolidar el seu poder a partir d'apropriacions i del treball esclau, sinó que segueixen ocupant llocs, sovint clau, en tots els àmbits de la vida i, fins i tot, en l'àmbit social com, per exemple, en el cas d'aquelles entitats, religioses o laiques, que es dediquen a "serveis socials" -externalitzats per les administracions- i que, a més, han estat premiades per la seva dedicació i contribució a...
- En quins valors estarem educant? No es tracte -o no només- de transmetre coneixements d'història, de fer conèixer el nostre patrimoni o de posar en valor bens culturals... es tracte d'educar en relació amb crims de lesa humanitat, en relació amb perpetradors d'aquests

crims que han quedat impunes, que segueixen gaudint d'un alt grau d'impunitat -fins i tot en cas de delictes o crims més recents- i que segueixen en espais de poder i en actiu...

4.2. REVISIÓ DELS TERMES SEGÜENTS

1. en la majoria de casos el terme *persones desaparegudes* hauria de ser *víctimes de desaparicions forçades*

2. si s'escau / si escau

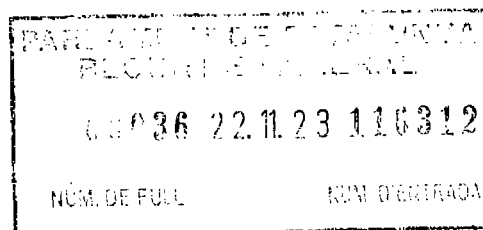
- recomanem revisió lingüística sobre l'ús d'aquestes formes verbals
- considerem que en la majoria d'articles ***procedeix que la Generalitat intervingui***, per tant, proposem eliminar *si escau*
- Per exemple:
 - ***Article 2. Principis rectors***
 - ***3 c) El dret a la reparació, mitjançant l'aplicació de mesures individuals i col·lectives per al reconeixement, la reparació moral i, si escau, la restitució i la indemnització de les víctimes.***

3. us d'haver de, en lloc de pot

a. en diversos articles apareix l'expressió *la Generalitat pot...*
proposem que es canviï a ***la Generalitat ha de...***

b. Per exemple:

- ***Article 11. Disposició d'accions processals***
- ***L'Administració de la Generalitat, mitjançant el departament competent en matèria de memòria democràtica, amb l'avaluació prèvia dels fets i de la viabilitat jurídica, pot exercir l'acció popular d'acord amb el que estableix la normativa processal en els procediments penals per delictes de lesa humanitat,***

4.3. I MANIFESTEM

La necessitat que la llei que aprovi el Parlament de Catalunya sigui una llei de **JUSTÍCIA TRANSICIONAL**, tal com estableixen les **Nacions Unides**, i que, conseqüentment, aquesta llei contempli, **fil per randa i de manera efectiva**, insistim, **fil per randa i de manera efectiva**, els principis de **Veritat, Justícia, Reparació** -que no acaba amb una **Declaració d'il·legalitat i il·legimitat d'òrgans i la nul·litat de les seves resolucions**- i **Garanties de No Repetició**, tal com estableixen les Nacions Unides.

I quan diem fil per randa i de manera efectiva, ens referim, entre altres, a que es faci justícia, tal com el govern espanyol celebra que es faci a Xile:

Durant dècades, el sistema judicial xilè va estar paralitzat per una llei d'amnistia de l'època de Pinochet que impedia processar els responsables d'abusos contra els drets humans comesos entre el 1973 i el 1978. No va ser fins l'any 2000 que el poder judicial va deixar d'utilitzar-la per desestimar casos i es van nomenar jutges especials per investigar aquests crims. Fins al gener del 2023, la Cort Suprema ha dictat unes 640 sentències, ha enviat a la presó centenars de persones i compta amb 17 jutges dedicats en exclusiva a gairebé 1.500 casos.

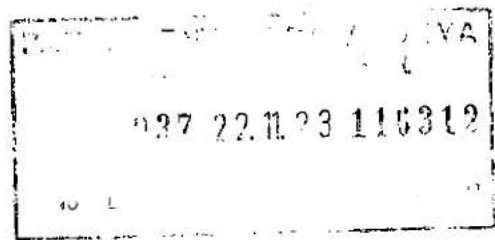
Article de Pascale Bonnefoy (The New York Times)
publicat pel Diari Ara, el 30 d'agost de 2023

*El Gobierno celebra que se "ha hecho justicia" tras la condena en Chile por el asesinato del español Carmelo Soria
El Ministro de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación, José Manuel Albares, ha celebrado que "se ha hecho justicia" en el caso del asesinato del español Carmelo Soria en 1976 en Chile después de que el Tribunal Supremo de este país haya condenado a varias personas por el mismo.*

- <https://www.europapress.es/nacional/noticia-gobierno-celebra-hecho-justicia-condena-chile-asesinato-espanol-carmelo-soria-20230824121809.html>

La Junta Directiva
Mollet del Vallès, 20 de novembre de 2023

48 anys després de la mort del dictador,
seguim reclamant **Veritat, Justícia, Reparació i Garanties de No Repetició**

Data: 17 de novembre de 2023

Nom de la persona/entitat que fa les aportacions:

Josep Francesc Colomer i Besga

President

Associació Pro-Memòria als Immolats per la Llibertat a Catalunya

Carrer de Berenguer III, 74

08100 Mollet del Vallès (Vallès Oriental)

immolats.cat@gmail.com

Signatura

